

Nr 792

Av herr Östlund m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 84, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

(Lika lydande med motion nr 637 i Första kammaren)

I anslutning till de sänkningar av repartitionstalet för fastighetsbeskattningen som genomfördes i riksdagen dels 1953, från 5 till 4 % och 1957, från 4 till 2,5 %, har från vår meningsriktning vid upprepade tillfällen framförts motioner med yrkanden om åtgärder för att förhindra den omfördelning av beskattningsunderlag till kraftverkskommunernas nackdel som följde av dessa riksdagsbeslut. Omfördelningen tedde sig så mycket mindre tillfredsställande som någon motivering härför inte anförts. Den torde över huvud taget inte ha varit avsedd.

Det är med tillfredsställelse vi nu konstaterar, att chefen för finansdepartementet i proposition nr 84 påtalat rådande missförhållanden och föreslagit ändringar i kommunalskattelagen avsedda att i viss utsträckning råda bot för dessa. Enligt vår mening är förslaget dock icke tillräckligt långtgående.

En iögonfallande brist är att förslaget helt bygger på den nuvarande fastighetsbeskattningen. Vid nästa sänkning av repartitionstalet kommer helt nya fördelningsregler att behövas för att inte en ny, icke motiverad, omfördelning skall ske till produktionskommunernas nackdel. Med hänsyn till att 1957 års riksdag i princip beslutat en avveckling av fastighetsskatten kan den i propositionen föreslagna lösningen endast betraktas som ett provisorium av ovisst livslängd. Det är enligt vår mening angeläget att det omfattande utredningsarbete som utförts av 1950 års skattelagssakkunniga får mynna ut i ett fördelningssystem som låter förena sig med den fortsatta avvecklingen av fastighetsskatten.

Kommunalskatteberedningen föreslog på sin tid — i samband med ett förslag att ersätta garantiskatten med en objektskatt — att fastighetskommunerna skulle tillföras ett skatteunderlag motsvarande 5 % av taxeringsvärdena (*fastighetsandel*), innan några andra kommuner finge deltaga i beskattningen. Detta förslag har diskuterats i bevillningsutskottet i anledning av väckta motioner, utan att möta principiell gensaga. Det har även övervägts av de sakkunniga som dock icke velat förordna detsamma. Att döma av propositionen är de sakkunnigas enda argument för denna sin ståndpunkt

att — vid nu rådande inkomstförhållanden — en sådan bestämmelse skulle få till följd att praktiskt taget allt skatteunderlag hos kraftverksföretagen skulle tillföras fastighetskommunerna, vilket knappast kunde anses skäligt och icke heller lämpligt i ett läge då fastighetsbeskattningen är under avveckling och den kommunala beskattningen inriktas på inkomstbeskattning.

Vi delar inte denna de sakkunnigas uppfattning. Den synes också strida mot olika uttalanden från de sakkunnigas sida, vilka vi här vill återge:

Kraftproduktionen tager kommunernas nyttigheter i anspråk och förorsakar kommunerna intrång på ett helt annat sätt än distributionsverksamheten och administrationen, vilka synes medföra övervägande fördelar för kommunerna.

Rätten att beskatta kraftverksföretagen synes ha betydligt större betydelse för produktionskommunerna än för övriga kategorier av kommuner, där skatteintäkter från kraftverksföretag representerar en relativt liten del av kommunernas totala skatteunderlag.

Produktionskommunerna kan göra berättigade anspråk gällande på en skälig kompensation för förluster i beskattningsrätt, som de tillfogats på grund av åtgärderna för fastighetsbeskattningens avveckling.

Kraftverkskommunernas anspråk på beskattningsrätt får snarast anses vara större nu än vid fördelningsreglernas tillkomst.

Sistnämnda uttalande bör ses samman med följande kommentarer från de sakkunnigas sida rörande metoden med fastighetsandel:

Införandet av en regel av ovanstående innebörd torde få den verkan, att kraftverks- och regleringsdammskommunerna — såvitt inkomsterna hos kraftverksföretagen därtill förslår — i stort sett återställes till en beskattningsrätt jämförlig med den som de åtnjöt innan åtgärderna för fastighetsbeskattningens avveckling vidtogs.

Någon obehörig kränkning av andra kommuners befogade skatteintressen torde regeln icke innebära.

De sakkunnigas argumentation talar som synes väsentligen för en fördelning av beskattningsrätten där fastighetsandelen får utgöra ett integrerande inslag. Även deras enda motargument — att fastighetsbeskattningen är under avveckling — utgör som vi tidigare anfört i stället ett reellt skäl mot det i propositionen framlagda förslaget. I den mån avskaffandet av garantiskatten leder till en sänkning av kraftverksföretagens skatteunderlag, är det rimligt att även produktionskommunerna får vidkännas en minskning. Men det är inte rimligt att dessa kommuner — i de fall då företagens skatteunderlag helt eller delvis omvandlas till inkomstskatteunderlag, men till totalbeloppet är oförändrat — skall få beskatta en mindre del därav samtidigt som distributionskommunerna och huvudkontorskommunen får sitt skatteunderlag höjt.

Av här anförda skäl vill vi föreslå såsom ett första led i fördelningen av beskattningsrätten i fråga om vinst från kraftverksföretag, att fastighets-

kommunerna tillerkännes *fastighetsandel*. Denna bör vara så avvägd att den tillsammans med garantibeloppet motsvarar 5 % av taxeringsvärdena. I dagens läge bör fastighetsandelen alltså sättas till 2,5 % av taxeringsvärdena. Därest kraftverksföretagens vinst icke förslår att täcka fastighetsandelen, bör beskattning endast ske i fastighetskommunerna, varvid fördelning dem emellan bör ske i förhållande till taxeringsvärdena i de olika kommunerna. Därest vinst uppstår överstigande fastighetsandelen, bör enligt vår mening den överskjutande inkomsten fördelas mellan kommunerna i enlighet med förslaget i proposition nr 84.

I propositionen redovisas för vattenfallsstyrelsens del inkomst resp. garantibelopp för taxeringsåren 1953—1960. Härav framgår att garantibeloppet för de fem senaste av dessa år överstigit inkomsten. Detta förhållande bör emellertid ses mot bakgrunden av att vattenfallsstyrelsen har en privilegierad ställning i deklarationshänseende. Såsom på sin tid framhölls av 1944 års skattesakkunniga åtnjuter nämligen styrelsen avdrag för beräknade ränteutgifter, varvid såsom underlag härför inräknas samtliga av staten i verket gjorda investeringar, oavsett i vad mån styrelsen till staten inlevererat vinstmedel som överstigit normal förräntning och alltså reellt sett varit att betrakta som amortering. Skattesakkunniga föreslog härutinnan en schablonmässig begränsning av avdragsrätten. Såsom framgår av ett bihang till proposition nr 84, innehållande 1950 års skattelagssakkunnigas förslag till ändringar i kommunalskattelagen, har även dessa sakkunniga velat begränsa statens rätt till ränteavdrag. Förslaget går ut på att, såvitt angår av staten ägd eller nyttjad fastighet resp. av staten utövad rörelse, ränta må beräknas å högst två tredjedelar av det bokförda värdet av de i förvärvskällan nedlagda tillgångarna.

Vi biträder detta skattelagssakkunnigas förslag. Det är inte motiverat att låta kommunernas beskattningsrätt vara beroende av om det är staten eller enskilda som är ägare till exempelvis ett kraftföretag. Vi vill i sammanhanget erinra om att staten har en dominerande ställning som ägare av fastigheter och företag i övre Norrland, där bristen på skatteunderlag i många kommuner är högst besvärande.

Vi åberopar det anförda och hemställer,

A. att riksdagen måtte

1) besluta sådan ändring i det av Kungl. Maj:t i proposition nr 84 framlagda förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), att för fördelning mellan berörda kommuner av inkomst av rörelse, som avser produktion och tillhandahållande av elektrisk kraft, skall gälla,

att fastighetskommun tillerkännes all beskattningsrätt för inkomst intill 2,5 procent av taxeringsvärde å kraftverksföretagets fastigheter (*fastighetsandel*), varvid i före-

kommande fall fördelning mellan olika fastighetskommuner sker i förhållande till taxeringsvärdena i kommunerna, samt

att vad som må återstå av inkomsten efter fastighetsandens avräknande fördelas mellan kommunerna i enlighet med de i propositionen föreslagna reglerna;

2) antaga det i bihang till proposition nr 84 intagna förslaget av 1950 års skattelagssakkunniga till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), såvitt detta förslag avser 22, 25 och 29 §§; samt

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de ändringar i Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) som föranledes av vårt förslag under A. 1).

Stockholm den 26 mars 1963

Carl Östlund

Märta Boman

Gustaf Fröding

Hans Nordgren